gemeente Weststellingwerf

Raadsvoorstel

ALGEMENE GEGEVENS	
Agendapunt	
Registratienummer	009895869
Documentnummer	0098349403
Portefeuillehouder	Zonderland, Hanneke
Griffier	0561-691**220**
BIJLAGEN	
Aantal bijlagen	
Begrotingswijziging	☒ nee ☐ ja
Stukken ter inzage	

ONDERWERP

Transitievisie Warmte OWO

REDEN VOORSTEL

☒ Kaderstellen
☐ Controleren
☐ Budget autoriseren
☐ Consulteren
☐

B&W STELT DE RAAD VOOR OM

a. De Transitievisie Warmte OWO vast te stellen (het algemene deel en voor zover het specifiek onze gemeente betreft);
b. Kennis te nemen van het voornemen om binnen de OWO-samenwerking ook uitvoering te geven aan deze Visie.

BIJLAGEN (worden meegezonden)

1. Transitievisie Warmte, inclusief de bijbehorende bijlagen (I-Zaaknr.: 0098358466).

gemeente
Weststellingwerf

Aan de gemeenteraad

INLEIDING

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de warmtevoorziening van gebouwen in Nederland in 2050 volledig CO2 -vrij is. Ofwel in 2050 wordt geen aardgas meer gebruikt voor het verwarmen van woningen en gebouwen. Elke gemeente stelt hiervoor minimaal één keer in de vijf jaar een Transitievisie Warmte op. De eerste Visie moet voor het einde van 2021 zijn vastgesteld door de gemeenteraad.

Het afgelopen jaar hebben we binnen de OWO-samenwerking deze Transitievisie Warmte voor onze drie gemeenten ontwikkeld. We hebben daarbij vooral ook ingezet op een gedegen technisch-economische analyse en maatschappelijk betrokkenheid.

Met dit voorstel nemen wij u mee in het visietraject en vragen wij u om in te stemmen met het eindresultaat, de Transitievisie Warmte OWO zoals die nu voorligt. Hiermee legt u samen met ons college en ook binnen de OWO-samenwerking een goede basis voor het zetten van vervolgstappen. In de drie OWO-gemeenten ligt hetzelfde raadsvoorstel voor.
Het is het kader waarbinnen we met de eerste dorpen en wijken aan de slag kunnen met het opstellen van een uitvoeringsplan. Daarnaast zet deze eerste Visie vooral in op motiveren, samenwerken, faciliteren en communiceren.

De warmtetransitie is een specifieke opgave in de totale energie-transitie. De energie-transitie richt zich op de complete overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen en zorgt dus ook voor voldoende duurzame energie waarmee gebouwen en woningen in de toekomst duurzaam kunnen worden verwarmd.

De bij dit voorstel behorende stukken zijn als bijlage opgenomen. De Visie is ook online raadpleegbaar.

ARGUMENTEN

a.1) Elke gemeenteraad moet uiterlijk eind 2021 de eerste Transitievisie Warmte hebben vastgesteld.
Met het vaststellen van de Transitievisie Warmte OWO voldoen we aan de hiervoor gemaakte landelijke afspraak. Het is (of wordt) ook een nadere uitwerking van de Omgevingsvisies van de drie gemeenten.
Met dit beleidsdocument geven we verder richting aan de aanpak van het isoleren en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Met wat we nu weten schetst het een beeld dat we hebben over een toekomst met een warmtevoorziening zonder het gebruik van aardgas en hoe we dit gaan oppakken.

a.2) De drie gemeenten zijn in veel opzichten vergelijkbaar.
Bij het onderzoek naar de alternatieven voor het gebruik van aardgas hebben de drie gemeenten hetzelfde vertrekpunt. Zo zijn we alle drie een plattelandsgemeente met een groot aantal kleinere dorpen en enkele centrumdorpen. We hebben een groot (agrarisch) buitengebied met veel verspreid staande (grote) woningen. Er is sprake van gevarieerde bouw en een grote verscheidenheid aan bouwperiodes. Verhoudingsgewijs hebben de drie gemeenten veel particulier woningbezit.
Het maatschappelijk speelveld is op dezelfde manier georganiseerd. Vooral in de dorpen behartigt het bestuur van een Plaatselijk Belang de belangen van haar inwoners. Soms zien we al dat vanuit Plaatselijk Belang een energiecoöperatie of -commissie is ontstaan, die zich specifiek richt op de energie-transitie.
De (agrarische) ondernemers zijn goed georganiseerd en kunnen van daaruit hun energie-transitiebelangen behartigen.
De bij de energie-transitie betrokken professionele stakeholders zijn veelal actief in de drie gemeenten (o.a. Liander, Wetterskip Fryslân, Vitens en de woningbouwcorporaties).

a.3) De transitievisie Warmte OWO is het resultaat van een zorgvuldig voorbereidings- en participatietraject.
Een toekomst zonder aardgas vraagt om een integraal en breed gedragen visie. Met het participatietraject is bij inwoners en ondernemers opgehaald hoe zij aankijken tegen de warmte-transitie. Hiermee is ook een eerste stap gezet om de betrokkenheid en het draagvlak te vergroten.
Er is een enquête uitgezet. Er zijn Webinars en focusgroep-bijeenkomsten georganiseerd, en er zijn interviews afgenomen.

In de rapportage Participatieonderzoek Transitievisies Warmte OWO-gemeenten kunt u teruglezen hoe dit is opgepakt en wat het heeft opgeleverd. Deze rapportage is een bijlage bij de Visie. De opbrengst van het participatietraject is betrokken bij de visievorming.
Het als OWO samen betrekken van de maatschappelijke en professionele stakeholders bij de visievorming is zowel organisatorisch als op inhoud effectief en efficiënt gebleken. Het is een mooie 'bijvangst'. Dat willen we vasthouden als een duurzame coalitie, om er in het verdere traject ook een vervolg aan te kunnen geven.
Ook het gevolgde politiek-bestuurlijk proces sluit hier bij aan. Bij de start hebben wij u het gezamenlijk OWO-plan van aanpak aangeboden. De uitgangspuntennotitie TVW OWO is met uw raad gedeeld. In een aantal informatieve OWO-raadsbijeenkomsten en voortgangsberichten bent u meegenomen in de te zetten stappen en de uitkomsten daarvan.
Op collegeniveau is de OWO-beleidstafel Klimaat & Duurzaamheid ingezet voor de eerste bestuurlijke afstemming tussen de drie gemeenten, gevolgd door besluitvorming binnen de drie colleges.

a.4) De Transitievisie Warmte OWO geeft op hoofdlijnen aan hoe het gebruik van aardgas in de bebouwde omgeving de komende 28 jaar kan worden afgebouwd.
Met de kennis en wetenschap van nu geeft de Visie inzicht in de beschikbare duurzame alternatieven voor het verwarmen met aardgas. Het geeft een eerste richting aan prioritering.
De voorkeuren van de professionele stakeholders en de inzichten van inwoners, ondernemers en maatschappelijke stakeholders zijn hierbij betrokken. Het geeft een eerste houvast.
Ook zonder een uitvoeringsplan per dorp of wijk kunnen inwoners op basis van de Visie al eerste keuzes maken voor de warmtevoorziening/koken. Zeker daar waar nu blijkt dat alleen individuele oplossingen mogelijk zijn. In onze gemeenten geldt dat voor veruit het grootste deel van de woningen.

De OWO-visie voor de komende periode op hoofdlijnen:

- ✓ De Visie is nu vooral het kader om initiatieven van onderaf te stimuleren en te faciliteren, gezien de nog beperkte mogelijkheden om inwoners financieel te ondersteunen bij het isoleren en bij het aanschaffen van een duurzame warmtevoorziening;
- ✓ Vanuit zo laag mogelijke maatschappelijke kosten, de technische mogelijkheden etc. geeft de Visie op dorps-/wijkniveau een eerste richting aan het alternatief voor het verwarmen met aardgas (met ruimte voor individuele initiatieven);
- ✓ We starten met het opstellen van de eerste dorp-/wijkuitvoeringsplannen en hiervoor worden minimaal 2 dorpen/wijken per gemeente geworven (vooral het opdoen van ervaring staat centraal);
- ✓ Het nemen van geen-spijt-maatregelen (of altijd-doen-maatregelen) gaan we stimuleren (waarmee het huidig aardgasverbruik al met maximaal 70% kan worden teruggebracht, nu vooral gericht op isoleren en de aanschaf van hybridewarmtepompen);
- ✓ Voor de (semi-)collectieve warmte-alternatieven doen we nader onderzoek naar de haalbaarheid;
- ✓ We zetten in op structurele communicatie, gericht op bewustwording en het belang van aardgasvrij-ready maken.

a.5) De Transitievisie Warmte OWO benadrukt structurele communicatie en bevorderen van de bewustwording
Uiteindelijk reikt de warmtetransitie tot achter ieders voordeur. Uit recent onderzoek blijkt dat op dit moment nog niet veel inwoners actief bezig zijn met de energie-transitie. Een deel van de inwoners volgt wel de ontwikkelingen maar onderneemt zelf nog onvoldoende actie.

b.1) Het traject van visievorming bevestigt dat ook de beschikbare oplossingsrichtingen voor de warmtetransitie in de drie gemeenten niet veel verschillen.
Voor de drie gemeenten geldt voor het overgrote deel van de woningen een individuele oplossing, als het meest reële warmte-alternatief. Veel woningen staan relatief ver uit elkaar, waardoor aanleg van een warmtenet per aansluiting erg duur is en er veel warmteverlies optreedt. Daarnaast zijn er weinig duurzame warmtebronnen aanwezig om een warmtenet te voeden. Een individuele oplossing, volledig elektrisch of hybride, blijft dan over. In een aantal kernen is op termijn een (kleinschalig) collectieve warmte-oplossing een optie.

b.2) De komende jaren moet de warmtetransitie verder handen en voeten krijgen.
Het vaststellen van deze visie is de start van een traject naar aardgasvrij wonen in 2050. Vervolgens moet daar uitvoering aan worden gegeven (o.a. het daadwerkelijk afkoppelen van woningen van het aardgas).
Ook het opstellen van deze dorp- of wijkuitvoeringsplannen kunnen we binnen OWO samen oppakken. Hieraan vooraf gaat het per gemeente werven van de eerste dorpen (of wijken), die hiermee aan de slag willen gaan. Een uniforme aanpak past hier bij. Het geeft duidelijkheid naar onze inwoners en het is (kosten)efficiënt.

Dit maakt het ook mogelijk om gezamenlijk te monitoren, te evalueren en de visie in de toekomst gezamenlijk te actualiseren.

b.3) De Transitievisie Warmte OWO laat zich vertalen in een aantal gezamenlijke uitvoeringsvoorstellen.
Deze vertaling willen we als drie gemeenten samen maken. Enerzijds gaat het dan om het inventariseren wat er bij de individuele gemeenten al gebeurt en of er een basis is om dat OWO-breed op te pakken. Anderzijds gaan we inventariseren welke nieuwe zaken vanuit de Visie moeten worden opgepakt en waarvan we gezamenlijk de uitvoering kunnen gaan doen. De opbrengt brengen we bijeen in een OWO-uitvoeringsprogramma. Daar waar nodig komen wij met (financiële) vervolgvoorstellen richting uw raad.

KANTTEKENINGEN

a.1) De warmtetransitie is complex en dynamisch.
De techniek is volop in beweging. Er is nog onvoldoende gevoel van urgentie. Berichtgeving is vaak negatief en soms zelfs tegenstrijdig. En een alles omvattende aanpak is op dit moment nog niet voor handen. Binnen de wetenschap van nu en met veel betrokkenheid is de nu voorliggende Transitievisie Warmte OWO tot stand gekomen. Het is het kader waarbinnen we voor de komende periode vervolgstappen gaan zetten. Deze visievorming voorziet ook in een cyclisch proces waarbij minimaal één keer in de vijf jaar een update is voorzien. Op deze wijze wordt ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen en inzichten.

a.2) De financiering van de totale energie-transitie is omvangrijk en (nog) niet geregeld.
Het uitgangspunt is haal- en betaalbaar voor iedereen. De kosten voor het isoleren zijn gemiddeld €13.500 per woning (als altijd-doen-maatregel). De kosten van het volledig aardgasvrij maken liggen aanzienlijk hoger.
Binnen de huidige financiële mogelijkheden hebben de gemeenten dan beperkte slagkracht en is de (financiële) inzet de komende tijd vooral gericht planvorming, advisering, communicatie, faciliteren en stimuleren. De financiering van de concrete uitvoering moet vooral bij de rijksoverheid vandaan komen. Vanuit de VNG wordt hiervoor voortdurend aandacht gevraagd. Het nieuwe kabinet moet hier nog belangrijke stappen voorwaarts in gaan zetten. Daarover bestaat echter nog geen duidelijkheid.

b.1) De politiek/bestuurlijke wensen en mogelijkheden kunnen binnen OWO op onderdelen verschillend zijn.
Het vervolg op de Transitievisie Warmte OWO pakken we samen op. Hiervoor maken we een OWO-uitvoeringsprogramma. Dat programma sluit ook aan op de specifieke ambities van de drie gemeenten. Binnen deze samenwerking blijft er voor de drie gemeenten ruimte voor couleur locale.

AANPAK/UITVOERING

De door de drie gemeenteraden vastgestelde Transitievisie Warmte OWO geeft een eerste richting aan hoe wij samen uitvoering gaan geven aan de warmtetransitie in onze gemeenten. Deze Visie wordt door ons vertaald in een eerste OWO-uitvoeringsprogramma Warmtetransitie. Het is de uitwerking van de in hoofdstuk 6 van de in Visie genoemde acties en maatregelen. In het Uitvoeringsprogramma geven wij ook verder structuur aan de OWO-samenwerking en aan de wijze waarop de maatschappelijke en professionele stakeholders (als duurzame coalitie) worden betrokken bij de uitvoering.

COMMUNICATIE

Al onze inwoners krijgen te maken met de Transitievisie Warmte. Communicatie is fundamenteel binnen de beoogde aanpak om te komen tot een door onze inwoners gedragen warmtetransitie. We gaan daarom alle betrokkenen goed informeren over deze visie en het vervolg. Daar waar mogelijk doen we dat binnen OWO zoveel mogelijk gezamenlijk en uniform.
Ook op provinciaal niveau wordt vanuit de RES-uitvoeringsagenda gewerkt aan communicatie over de warmtetransitie. Hier wordt de afstemming gezocht. Communicatie en samenwerken wordt een belangrijk onderdeel van het op te stellen OWO-uitvoeringsprogramma.

DUURZAAMHEID

De OWO-Transitievisie Warmte is een eerste belangrijke stap naar een volledig duurzame en CO2-neutrale warmtevoorziening in 2050. Daarmee wordt klimaatverandering tegengegaan (planet). Met een ingezet participatietraject is de input van inwoners, ondernemers, en maatschappelijke en professionele stakeholders betrokken bij de totstandkoming van de OWO-Transitievisie Warmte (people). Het levert een bijdrage aan het vergroten van draagvlak onder alle betrokkenen en het geeft daarmee richting aan de te maken duurzame keuzes op zowel collectief als individueel niveau (profit).

KOSTEN, OPBRENGSTEN EN DEKKING

Door het Rijk is voor het opstellen van de Transitievisie Warmte en het zetten van de eerste vervolgstappen een budget beschikbaar gesteld. De Visie is gereed en van dat budget resteert er nog een bedrag van € 152.000 (per gemeente). Hiermee worden de eerste acties gefinancierd, die voortkomen uit de door uw raad vastgestelde Transitievisie Warmte OWO.
De financiering van de concrete uitvoering moet vooral bij de rijksoverheid vandaan komen. Vanuit de VNG wordt hiervoor voortdurend aandacht gevraagd. Het nieuwe kabinet moet hier nog belangrijke stappen voorwaarts in gaan zetten. Het aangekondigde Nationaal Isolatieprogramma en de subsidiëring van de hybride warmtepompen zijn daar voorbeelden van. Ook Europees geld kan bijdragen aan het treffen van verduurzamingsmaatregelen.

Burgemeester en Wethouders van Weststellingwerf,
de secretaris, de burgemeester,
VAN MAURIK VAN DE NADORT

gemeente
Weststellingwerf

Registratienummer: 009895869

De raad van de gemeente Weststellingwerf;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

b e s l u i t

a. De Transitievisie Warmte OWO vast te stellen (het algemene deel en voor zover het specifiek onze gemeente betreft);
b. Kennis te nemen van het voornemen om binnen de OWO-samenwerking ook uitvoering te geven aan deze Visie.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van ,
de griffier, de voorzitter,